վիպելի անցքը պատմումէ ուստայ Գէորգ Բարխուդարեանի բերանով. մի գուցէ Ապրէս Բէգնազարեանն ևս նոյն ուստայ Գէորգ Բարխուդարեանը լինի, որ Խնածախի վիպական անցքից յետոյ դիմելով Ս. Էջմիածին՝ Երասխի և Արգիրի վերայով անցնումէ Տաճկաստան ու այնտեղ այցելելով զանազան տեղեր՝ երկար ժամանակով մնումէ Երուսաղէմում, և ուր յատուկ նպատակով գանձակեցի մի միաբանից խնդրումէ Մխիթն Բուրջիի երգը՝ Մաղաթովի ու Աբաս Միրզայի Գանձակի մօտ պատերազմի մասին երգած։ Արդեօք տաճկահայոց տառագրութիւնը չէ ապացուցանում՝ որ ուստայ Գէորգը —ծպտեալ Ապրէս Բէգնազարեանը գեռ Երուսաղէմում եղած ժամանակ է գրելիս եղել «Գաղտնիքը» այն ևս՝ Տաճկաստանի բարբառով և վերադառնալով հայրենիք՝ վերածել է «դպէ» ըէ Արարատեան բարբառի. և Եղիշէի ընտիր ոճ համարած բնագիրը պէտք չէ՞ հասկանալ տաճկահայոց բարբառը։ Ահա մեր կարծիքը Գաղտնիքի վերաբերութեամբ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.

(ՅՕՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԻՆՕԴԻ).

ՎԱՐՉԱԿԱՆ.

18 Մայիսի. Ըստ կոնդակի Վեհափառ Կաթուղիկոսի № 233 Մայիս 4, Սինօդը որոշեց Գեր. Տ. Գէորգ Սրբ. Եպիս. Սուրէնեանցին արձակելով Երևանայ թեմի առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնից՝ ճանաչել Ատրպատականի Հայոց Վիճակաւոր Առաջնորդ, պատուիրելով նորին Գերապատուութեանը Երևանի փոխանորդութեան գործերը և առաջնորդարանի կահ կարասիքը օրինաւոր ցուցակով յանձնել կոնսիստորիայի անդամոց ի պահպանութիւն և ուղևորելով Ատրպատական՝ ստանալ նոյն թեմի առաջնորդական գործերը և պաշտօնավարութեան օրից սկսեալ առաջնորդի տահմանեալ ռոճիկը ստանալով՝ վարել իւր նոր պաշտօնը։ Սինօդը իւր այս տնօրէնութեան համար որոշեց տեղեկութիւն տալ Ատրպատականի և Երևանայ կոնսիստորիաներին։

—

18 և 4 Մայիսի. Ղամախուոյ կառավարիչ Գերապատիւ Տ. Թադէոս Սրբ. Արքեպիսկոպոս Զիւնական, և Ատրպատականի կառավարիչ Գեր. Տ. Սուքիաս Սրբ. Եպիսկոպոս նշանակուած լինելով Սինօդի անդամ և հաստած լինելով Մայր Աթոռս՝ Սինօդը որոշեց հրաւիրել նոցին Սրբազնութեանց իրանց պաշտօնը վարելու ներկայ լինելով ատենական խորհրդակցութիւններին։ Իւր այս տնօրէնութիւն Սինօդը իւր դիւանական կարգապահի ձեռամբ յայտնեց նոցին Գերապատուութեանց ի գիտութիւն։

—

27 Ապրելի. Վեհափառ Հայրապետն ազգիս Տ. Տ. Մակար Սրբազնագոյն Կաթուղիկոս տարուոյս Ապրիլի 19ին № 205 կոնդակով ծանուցանելով Սինօդին որ արքունի ճարտարապետի և տեղական վարպետների զննութեամբ հաստ լինելով Մայր Տաճարի տանեաց վերանորոգութեան անհրաժեշտութեանը՝ պատուիրում է Սինօդին կարգադրել ինչ որ պէտք է. Սինօ-

դը որոշեց Տաճարի վերանորոգութեան գործը յանձնել Վանական Կա-
դը որոշեց Տաճարի վերանորոգութեան գործը յանձնել Վանական Կա-
ռավարութեան Անդամոց՝ տալով նոցա մի ժապաւինեալ տոմար որ պատ-
բաստելով հարկաւոր նիւթերը՝ նորին Վեհափառութեան կանխագոյն հա-
ճութեամբ սկսեն վերանորոգութիւնը. հարկաւոր ծախքը հետ զհետէ
ստանան գանձարանից և շինութեան աւարտմանից յետոյ ծախուց մատեանը
ներկայացնեն Սինոդին ի զննութիւն.

—

27 Ապրիլի. Ըստ կոնդակի Վեհափառ Կաթուղիկոսի Սինոդը նկատելով որ
Երևանայ թեմում միայն Կոնսիստորիայից ծննդական վկայական ստանալու հա-
մար մեծամեծ նեղութիւններ են քաշում ժողովրդականք, որոշեց ա. ըստ 1047
յօդուածոյ 9 րդ հատորոյ օրինաց տէրութեան՝ թոյլ տալ քահանաներին որ տան
ծնելոց մատեանից միայն բառ առ բառ քաղուածներ կնքուած եկեղեցւոյ կընք-
քով. այս տեսակ թղթերը ըստ 1053 յօդ. կրծառայեն իրրև փաստ, ուստի նո-
քա որոնք կստանան այս տեսակ վկայականներ՝ պէտքէ (ըստ 989 յօդ. Ա.
մասին ԺԱ. հատ. օրինաց տէրութեան ի լոյս ընծայելոյ 1857 թ.) առաջարկեն
Հոգևոր կառավարութիւններին վաւերացնել, իսկ Հոգ. կառավարութիւն
չեղած տեղը գործակալ քահանաներին. Բ. պարտաւորել Հոգ. կառավարու-
թիւններին և գործակալներին՝ որ նոքա նախքան վաւերացումն այս տեսակ
քաղուածների, ի նպաստ թեմական դպրանոցի, հարուստներից 5 բուբլի, մի-
ջակ հարուստներից՝ 3 բուբլի, չքաւորներից՝ 1 բուբլի ստանան և անուա-
նական ցուցակով ներկայացնեն Երևանայ վիճակային կոնսիստորիային հա-
սուցանելու՝ թեմական դպրանոցին. Գ. յայտնել գիւղօրէից ժողովրդին,
որ, ուր որ եկեղեցիներում չեն գտնուիլ կամ պահպանուած չեն լինիլ
արձանագրութեան մատեանների հաւատարմագոյն պատճէններ, նոքա պէտքէ
դիմեն Երևանայ Հայոց Կոնսիստորիային այն տեղից վկայական ստանալու.

—

22 Ապրելի. Սինոդը ըստ հաճութեան Վեհափառ Կաթուղիկոսի որոշեց
Ղզլարու փոխանորդ Արժ. Գրիգոր Վարդապետ Գառնակերեանցին ար-
ձակել իւր պաշտօնից և կոչել Մայր Աթոռս ուրիշ պաշտօն յանձնելու.

—

22 Ապրելի. Սինոդը առաջարկութեամբ Վեհափառ Կաթուղիկոսի ըստ
Բարձրագոյն թոյլտաւութեան որոշեց Ա. Կարսայ նահանգի եկեղեցիքը և
եկեղեցական գործերը միաւորել Երևանայ թեմին. Բ. Քութայ՛սու նահան-
գի Բաթում, Արդուին և Սուխում նահանգների հայ եկեղեցիքը և եկե-
ղեցական գործերը միաւորել Տփխիսու Վիճակի հետ և պատուիրեց նոյն
կոնսիստորիային կառավարել այդ տեղերը գործակալների ձեռքով. Գ. Կարս
քաղաքում բանալ Հոգևոր կառավարութիւն և սահմանել փոխանորդու-
թիւն, փոխանորդ նշանակելով Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Աղուանեան-
ցին, Դ. յանձնել Գեր. Մեսրոպ Եպիսկոպոսին որ գնայ Կարս այս տնօ-
րէնութիւնները ի կատար ածէ—տեղւոյն փոխանորդի խորհրդակցութեամբ
ու հաճութեամբ երկու արժանաւոր քահանաներ կարգէ անդամ Հոգ.
կառավարութեան, և ինչպէս անդամներին, նոյնպէս և փոխանորդ Գեր.

Գրիգորիս Եպիսկոպոսին երդմնեցնէ հաւատարիմ՝ ծառայութեան համար. Ե. յանձնել նոյն Գեր. Մեսրոպ Եպիսկոպոսին որ հայ և ռուս լեզուաց և կօլլեգիական կարգի մի ընդունակ մարդու կարգէ քարտուղար և առաջարկէ փոխանորդին ու Հոգ. կառավարութեան անդամոց որ խորհրդակցութեամբ և կօլլեգիական կարգով ըստ հրահանգութեան Սինոդի և ըստ տրամադրութեան օրինաց վարեն գործերը, Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոսի վարած ժամից և ծախուց հաշիւները պատրաստի դրամների հետ օրինաւոր ցուցակով ստանայ և անդամոց ու քարտուղարի ստորագրութեամբ յանձնէ Հոգ. կառավարութեան, և ցուցակի օրինակը ուղարկէ Սինոդին. պատուիրէ Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոսին որ վիճակային և այլ արդիւնքները գիտութեամբ անդամոց կառավարութեան մէջ ստանայ և յանձնէ գանձապահին ի պահպանութիւն, և այդ պաշտօնի համար իսկոյն կարգէ անդամներից մէկին. Զ. Յանձնել նոյն Գեր. Մեսրոպ Եպիսկոպոսին որ Վիճակային արդիւնքից փոխանորդին ռոճիկ կարգէ տարին 700 րուբլի, քարտուղարին՝ 300 րուբլի, ստորաժին 70 ռ. դիւանական ծախուց համար 60 րուբլի, ընդ ամենայն 1130 րուբլի. և պատուիրէ չըվստահանալ նշանակածից աւելի ծախս անել, և պարտաւորէ որ աւելացած դրամները չորս ամիսը՝ միանգամ ուղարկեն Սինոդին, իսկ անակնունելի և կարևոր ծախքերի համար Սինոդից միշտ լուծում խնդրեն Է. որոշեց այս մասին տալ տեղեկութիւն Երևանայ կոնսիստորիային և Արարատի միջոցաւ՝ բոլոր կոնսիստորիաներին ու Հոգ. կառավարութեանց: Առաջադրեց Կարսայ նոր բացուած Հոգ. կառավարութեան, վիճակային արդիւնքով ընդ փոյթ գնել մի զերցալ և մի պատկեր Թագաւոր Կայսեր.

—

15 Ապրիլի. Սինոդը որոշեց Մայր Աթոռոյս միաբան Արժ. Ներսէս Արեգային կարգել անդամ Վանական Կառավարութեան Մայր Աթոռոյս.

Ա. Զ. Դ.

Մխիթարական երևոյթ է, որ ի տեղեաց տեղեաց Հայ ժողովրդականք վկայելով իւրեանց քահանայից բարւոք գնացից և վարուց մասին, խնդրում են Հոգ. Ծայրագոյն Իշխանութիւնից վարձատրութիւն. բարւոք կլինէր, որ այսպիսի վարձատրութիւնները խնդրէին նոքա իւրեանց վիճակաւոր Առաջնորդի միջոցաւ.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ